

tartani, hogy közben megnyugodva érezze a maga egészségét. Az elválasztó falak azonban elmebeteg és egészséges ember között a valóságban nincsenek meg. Ki tudná megmondani, hogy hol végződik az egészség és hol kezdődik a betegség, hogy különböző viszonyok között, különböző környezetben kit tekintünk elmebetegnek, kit pedig egészségesnek? Az elmebeteg ugyanott sérült meg, ahol valamennyien többé-kevésbé sebet kapunk, betegsége a kultúra és a társadalmi rend hazugságai által elnyomott ösözstönök lázadása. Az elmebeteg tulajdonképpen nem elveszett ember. Van segítség és van gyógyulás, a beteggel meg kell ismételtetni jó elrendezésben azt a konfliktust, amelyből egykor végzetes sérüléssel került ki. A társadalom azonban nem ezt teszi: Fél a betegtől, kényszerzubbonyt húz rá és bezárja sokszázad magával a sárga házba, néhány orvos és ápoló felügyelete alá, akik a gyógyítás szempontjából tehetetlenek betegeikkel szemben, mert minden idejüket elfoglalja az örökös. A sárga ház a maga monotonijával, az összezárt különféle betegeknek egymást zavaró behatásával nem mozditja elő, inkább megnehezíti a gyógyulást; még inkább megnehezíti azonban a társadalom, amely gyanakodva fogadja, szinte visszakergeti a sárga házba a gyógyult beteget. Ez kétségkívül annyit jelent, hogy a köz jogos védelmével szemben a beteg jogos védelme elveszett és ez mélysegesen megdöbbentő, fájdalmas gondolat.

Hollós István dr. nagy részvétellel mondja el mindezt, hangját áthatja a meleg és emberséges szeretet a szerencsétlenek iránt, akikkel szemben a társadalom igazságtalan. Hirdeti az elmebeteg felzabálását a láncok és kényszerzubbonyok alól, amelyek mindig kegyetlenek és sohasem hasznosak s hirdeti, hogy a sárga háznak el kell pusztulnia a föld színéről, hogy emberségesebb és tudományosabb intézménynek adja át a helyét. A könyv már első mondataival megtalálja az utat az olvasó legjobb érzéseire, megkap, meghat és gondolkodásra készítet. Finomérzésű embernek, intelligens olvasók számára írott könyve, amelyben meglepő a feltűnően erős írói érzék. Ez Hollós István dr.-nak, tollára mindig megfelelő, teljes értékű kifejezéseket ad, amelyekkel biztos és fokozatos kifejlesztésben, szinte teljes

pontosággal tudja közölni gondolatait. Nyugodtan ajánlhatjuk mindenkinek, aki meg tudja becsülni az őszinteséget, az igazságot és az önzetlen ember-szeretetet.

Thury Lajos.

Révész Béla munkái: I. Újra és mindig. II. Proletárok. (Athenaeum.) Két kötet, de lehetne öt is, vagy egy, megtöltve ezekkel a mindig egyforma és rövidségükben is unalmas történetekkel. Csodálkozva keresem bennük a sokat emlegetett újszerűséget és a valahai eredetiséget. Vajjon ez a bántón, üresen, céltalanul zakatoló stílus, a mondatok értelmetlen habzása volt az új, vagy az álszimbólumok, torzítógasztott képek, kisiklott hasonlatok serege, vagy a lépten-nyomon ügyetlenül elárult, sohasem művészien ábrázolt tendencia, vagy a témák brutális tartalmatlansága? Képzelnék el egy exaltált riportert, aki zokogva, halálos kétségbeeséssel és fenséges daccal írta le minden lúgkőöngyilkosságot és vilamoselgázolást. Valahogy ilyen benyomást kelt Révész Béla sorstragediákká súlyosított napihíreivel. A tüdővész lelkiismeretesen pusztít, a gépek szorgalmasan öldökölnék, a szenny fáradhatatlanul terjed írásaiban; emberei percig sem pihenhetnek, pillanatra sem élvezhetik az életet, könyörtelenül letörli a mosolyt az arcukról, betegségeket plántál beléjük, elcsúfítja a külsejüket. Ő, a gyöngéd szívű ember, aki csak szerencsétleneket akar látni maga körül, hogy szánakozhassék rajtuk. Kórházakat látogat és szörnyűködik, hogy mindenki beteg. Nem apostol, nem prédikátor, nem forradalmár; filantrop. Szenvedőket vigasztal gyötrelmes képeivel és társadalmat javít. Mennyivel igazabb Kassák rajza munkástársairól, és mennyivel érdekesebb Nagy Lajos ábrázolása a társadalomtól elrugaskodott «vademberről». Mindkét író a szocializmus hívője és hirdetője, de formálókészség szakítja át bennük a papiroselméletet. Révész Béla írói látását elhomályosítja patakzó könnyei. *h. g.*

Sárközi György: Váltott lélekkel. (Athenaeum.) Második kötetével lép ezúttal nyilvánosság elé a fiatal költő, kinek művészi fejlődését gondos figyelemmel kísérik legújabb líránk érdeklődői. «Váltott lélekkel» ezúttal, mondja a kötet furcsa címe, mert valóban, sok mindent váltott és változtatott a költő önmagában első vallomástétele óta.